

בקרובי אקדש
הרב מואיז נבון

(1) נדב ואביהו

ויקרא פרק ט (א) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל: ... (כג) ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם ויקרא כבוד יקוק אל כל העם: (כד) ותצא אש מלפני יקוק ותאכל על המזבח את העלה ואת החלבים ויקרא כל העם וירנו ויפלו על פניהם:
ויקרא פרק י (א) ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקרבו לפני יקוק אש זרה אשר לא צוה אתם: (ב) ותצא אש מלפני יקוק ותאכל אותם וימתו לפני יקוק: (ג) ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר יקוק לאמר **בקרבי אקדש** ועל פני כל העם אפבד וידם אהרן: ... פ

(2) חטא העגל

שמות לב (א) ויקרא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו: (ב) ויאמר אליהם אהרן פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם ובנייכם ובנותיכם וקביאו אלי: (ג) ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם וקביאו אל אהרן: (ד) ויקח מיזם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים: (ה) ויקרא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג ליקוק מחר: (ו) וישפיתו ממחרת ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק: פ

... (ט) ויאמר יקוק אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואלכלם ואעשה אותך לגוי גדול:

... (כו) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי ליקוק אלי ויאספו אליו כל בני לוי: (כז) ויאמר להם פה אמר יקוק אלהי ישראל שימו איש חרבו על ירכו עברו ושובו משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרבו: (כח) ויעשו בני לוי כדבר משה ויפל מן העם ביום ההוא פשלת אלפי איש:

רמב"ן שמות פרק לב פסוק כז

שימו איש חרבו על ירכו - ... אין אלו חייבין מיתה מן הדין, אבל היא מצוה שנאמרה למשה מפי הגבורה ולא כתבה, כי כאשר נחם השם הנכבד על הרעה צוה אותו "כיון שאין אתה רוצה שאכלה אותם תהרוג אתה את עובדיו בסייף" ...

(3) עץ הדעת טו"ר**בראשית ב**

(טו) ויצו יקוק אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל: (יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות:

~ סיבת העונש ~

(3) עץ הדעת טו"ר**בראשית פרק ג**

(ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשפיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל:

ר' סולוביצ'יק, עבודה שבלב, עמ' 61

מה שהביא לנפילת האדם הוא ההעדפה שנתן לחושני, למענג ולמשביע הרצון, על פני האמת, הן במישור האינטלקטואלי והן במישור האתי.

(2) חטא העגל

שמות פרק כ (ב) אנכי יקוק אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני: (ג) לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ: (ד) לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יקוק אלהיך אל קנא פקד עון אבות על בנים ועל שלשים ועל רבעים לשנאי: (ה) ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: ס

רמב"ן שמות פרק לב פסוק כז

(כז) וטעם כה אמר י"י אלהי ישראל - בעבור שחשבו עובדי העגל לזבוח לאלהי ישראל, והנה מדת הדין פוגעת בהן בעבור שקצצו בנטיעות [תורה תמימה, קהלת פרק ה הערה (לה) - הקיצוץ בנטיעות - כנוי להריסה ביסודי הדת].

ספר הכוזרי מאמר א אות צז

וחטאתם היה בציוור אשר נאסר עליהם ושיחסו ענין אלהי אל מה שעשו בידם ורצונם מבלי מצות האלהים. ... היה מרי לקצת מצותיו כי הוא יתברך הזהיר מן הצורות, והם עשו צורה, והיה להם להמתין, שלא יקבעו לעצמם דבר שיקבילוהו וימשכו אחריו ומזבח וקרבתות.

שמות לב

(ח) סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהינו וישאל אשר העלונך מארץ מצרים: (ט) ויאמר יקנך אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול:

אבן עזרא - הפירוש הקצר שמות פרק לב

(ט) וטעם עם קשה עורף - שלא ישמע מה שיצווה. משל לאדם הולך, ואם אדם יקראנו לא ישיב ערפו:

(1) נדב ואביהו

אבן עזרא ויקרא י:א - וטעם "אשר לא צוה אותם" שמדעתם עשו, ...: אור החיים ויקרא י:א - אש זרה אשר לא צוה. פירוש ומה היא זרותה, שלא צוה ה' אותה.

ספרא שמיני פרשה א (לב) ויקחו שני בני אהרן אף הם בשמחתם כיון שראו אש חדשה עמדו להוסיף אהבה על אהבה,

~ דוגמה למופת ~

(1) נדב ואביהו

רשב"ם ויקרא פרק י פסוק א

בקרובי אקדש - בכהנים גדולים הקרובים אלי לשרתני אני רוצה להתקדש...

ר' מ. כשר, תורה שלימה

ונודעתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי - פי' "במכובדי" והיה קדושה על ידם שכל אדם מתיירא מגשת אליו שלא ברשות ...

(2) חטא העגל

שמות פרק יט

(ה) ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ: (ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל: (ז) ונבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו יקנך: (ח) וייענו כל העם ויאמרו כל אשר דבר יקנך נעשה ונשב משה את דברי העם אל יקנך:

שמות לב ... (ט) ויאמר יקנך אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול: (יא) ויחל משה את פני יקנך אלהינו ויאמר למה יקנך יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה: (יב) למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך:

רמב"ן שמות פרק לב פסוק כז - ... כאשר נחם השם הנכבד על הרעה צוה אותו "כיון

שאין אתה רוצה שאכלה אותם תהרוג אתה את עובדי בסייף" ...

(3) עץ הדעת טו"ד

בראשית ג (ה) ונפקחו עיניכם והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע ... (כב) ויאמר יקנך אלהים הן האדם הנה פאחד ממנו לדעת טוב ורע ...: בראשית רבה כא:ה אמר ר' עקיבה: "שנתן לו המקום לפניו שני דרכים, דרך החיים, ודרך המות, ובריר לו דרך אחרת [ז.א. "המוות"]..."

לקח במעגלים

(1) אדם וחווה - כל בני אנוש לומדים

(2) יהודים - כל האומות לומדים

(3) נדב ואביהו - כל היהודים לומדים